

Plánování a příprava učitele na výuku

Eduard Hofmann

1. Otázky spojené s plánováním a přípravou na výuku

Plánování a příprava na výuku je jednou z klíčových dovedností učitele. Společně s ostatními dovednostmi tvoří podstatnou část učitelovi osobnosti. U vysokoškolsky vzdělaného učitele se předpokládá, že jeho příprava na výuku vychází nejen ze znalosti oboru, ale i ze znalostí pedagogicko-psychologických. Není problém vystačit ve výuce s kvalitní učebnicí a pouze „kopírovat“ zpracovaná témata, jak jsou řazena po sobě. Učitel by však měl reagovat na změny ve vědě i společnosti podstatně dříve, než vyjdou učebnice nové.

Nový školský zákon staví učitele do nové role, do role spoluvůrce kurikula geografie. Děje se tak tomu na základě dodržení „mantinelů“, které mu předkládá „Rámcový vzdělávací program“ (dále jen RVP). Na základě jeho znalostí a zkušeností si při tvorbě „Školního vzdělávacího programu“ (dále jen ŠVP) odpovídá především na otázky „Co vybrat do zeměpisu?“ A následně „Prostřednictvím jakého učiva to žáky naučím?“ Před každou plánovanou učební jednotkou se pak vyskytuje další řada otázek, které by si měl vysokoškolsky vzdělaný učitel pokládat:

- Čeho chceme prostřednictvím výuky dosáhnout?
  - Jaké zvolím cíle výuky, od cílů dlouhodobých k cílům konkrétním, které se týkají jen jedné vyučovací jednotky?
  - Jak tato výuka přispívá k chápání každodenní reality?
- Jaké k tomu máme vyučovací prostředky?
  - Jak je učivo zpracované v učebnicích?
  - Jak jej máme zpracované v ŠVP?
  - K jakým základním standardům bychom měli dospět?
- Prostřednictvím jakého učiva tyto cíle naplním?
  - Co budeme učit (obsah)?
  - Budou to žáci ve svém životě potřebovat?
  - Mluví se o tom doma, v okolí, ve státě?
  - Budou to žáci v další výuce v předmětu, ve škole potřebovat?
- Kolik na to máme času?
  - Co při nedostatku času zredukujeme a proč?
  - Co při eventuálním dostatku času přidáme a proč?
- Jak to budeme učit?
  - Jaké budeme volit formy výuky?
  - Jaké metody zvolíme pro vybrané téma?
  - Jaké otázky budeme žákům klást, aby je vedly probíranou problematikou?
- Koho to budeme učit?
  - Jakou věkovou skupinu budeme učit?
  - Jak se zajímají o zeměpis?
  - Mají už nějakou zkušenost s geografickým myšlením – kolik je tam nadaných žáků, kolik je průměrných, kolik žáků předmět nezajímá?
- Kde to budeme učit?
  - Ve třídě?
  - V terénu?
- Co k tomu budeme potřebovat?
  - Jaké máme vybavení? (specializované učebny, moderní vyučovací prostředky)
  - Jaké pomůcky budeme potřebovat?
  - Jaké pomůcky jsou k dispozici, jaké pomůcky si musíme připravit?
- Co už žáci znají?

- Na jaké učivo navazujeme?
- Navazujeme na vlastní výuku nebo na výuku jiných učitelů?
- Jaké učivo bude navazovat?
- Jaké mezipředmětové vazby souvisejí s plánovanou výukou?
- Jaké znalosti, vědomosti a postoje očekáváme po skočení výuky?
  - Co po výuce bude znát většina žáků?
  - Co výuka přinesla nadaným žákům?
  - Změnil se postoj k výuce u žáků, které předmět nezajímá?
- Po výuce je pak nutné klást otázky:
  - Dosáhli jsme očekávaných/zamýšlených cílů?
  - Co by bylo potřeba změnit a proč?
  - Jak odpovídají výsledky výuky zadaným standardům?

(zpracováno podle Vávra, 2008)